

Renée
liefde
borstcrawl vader
fluiten sterrenkijken
alleen
Tonio kwetsbaar
toneelspelen
rust
gadgetman

Dit is Porgy Fransen - zijn leven in beeld

Bijna veertig jaar jakkerde acteur Porgy Fransen (1957) van toneelrol naar filmrol. Het leverde hem al jong een oeuvreprijs op maar kostte hem zijn relaties. Nu, als man van 62, heeft hij het roer omgegooid. "Het grote belonen is begonnen."

TEKST: MINOU OP DEN VELDE | BEELD: BRENDA VAN LEEUWEN

OP DE GEZONDHEIDSTOER

“Sinds een paar maanden ben ik helemaal op de gezondheidstoer. Ik maak smoothies, in deze sapcentrifuge. En ik doe het 5:2-dieet, waarbij je na elke vijf dagen twee dagen vast. Tot mijn verbazing heb ik die dagen geen honger. Het is alleen een beetje saai, omdat je 's avonds niet mag snaaien in bed. Ik heb elke week borstcrawl-les in het zwembad. En ik ren drie keer per week. Ik heb nooit iets gedaan aan sport. Ik was er vies van. Alles waarvan je zweten gaat, daar hield ik niet van. Nu vind ik het heerlijk. Even buiten, dat lijf flink laten doorbloeden. Als je een slome dag hebt, kun je de hele dag zeggen: ja maar ik heb wel gerend vanochtend. Ik ben acht kilo afgevallen, mensen zeggen dat ik er goed uitzie. Ik kan alleen niet zeggen dat dat stofje vrijkomt waar je gelukkig van wordt, wat ze wel eens roepen.”

GADGETMAN

“Dit is de beste massagestoel ter wereld. Ik kocht hem voor de ‘lekkerte’. Ik heb een dubbele hernia gehad en ben geopereerd. Soms schiet er een kramp in mijn onderrug die dagen kan aanhouden. Er zit een programmaatje op de stoel waarbij dat meestal helemaal verdwijnt. Ik heb ook een massagebed dat aan alle kanten trilt. Soms ga ik erop liggen, en word midden in de nacht pas wakker. Twee jaar geleden, toen ik 60 werd, dacht ik: het grote belonen is begonnen. Ik heb genoeg geworsteld en geleden, nu ga ik minder televisie doen. Mijn hart ligt toch meer bij het theater. Toneel heeft een fijne spanningsboog, waarbij niemand je onderbreekt. Film en televisie is best vervelend werk. 's Ochtends om zeven uur word je al gehaald, twaalf uur later kom je thuis. En dan zijn er met een beetje geluk vier of vijf minuten opgenomen.

Ik moet 's avonds spelen, verder dool ik maar wat rond overdag. Beetje opruimen, een slechte film kijken. En me laten verwennen door mijn apparaten. Ik jaag minder achter dingen aan. Vroeger had ik een motor, was ik de hele dag aan het hollen. Tegenwoordig, als mensen iets vragen, zeg ik: ja hoor, ik heb toch niets te doen. Ariane Schluter gaat vanavond mee naar de voorstelling. Zij is zo lief om helemaal naar Oss te komen. Dan zeg ik: weet je wat, ik kom jou halen met de auto. Ik heb toch niets te doen. Vroeger nam ik die tijd niet, om iets aardigs te doen voor mensen. Nu heb ik er de rust voor.” ▶

‘Vroeger nam ik die tijd niet, om iets aardigs te doen voor mensen. Nu heb ik er de rust voor’

PORGY FRANSSEN (1957)

groeide op in een muzikaal gezin van veertien kinderen. Hij studeerde in 1979 af aan de Toneelacademie Maastricht. In 1991 ontving hij een Gouden Kalf voor zijn rol in de tv-serie *Bij nader inzien*. In 1999 kreeg hij de Mary Dresselhuys Prijs voor zijn hele oeuvre dat naast film en tv ook talloze toneelrollen omvat, waaronder voor *Orkater*. Franssen heeft drie kinderen uit twee eerdere relaties. In 2012 kreeg hij een relatie met actrice Renée Fokker wat na zestien jaar het eind van zijn huwelijk betekende. Hij is nu te zien in *Tonio*, de toneelbewerking van het boek van A.F.Th. van der Heijden. Hummelinckstuurman.nl

ONZICHTBARE MAN

“Mijn vader was bedrijfsarts. Een nogal onzichtbare man die de kinderen niet opvoedde. Als hij thuiskwam ging hij zitten met zijn borrel, en een uur later lag hij al te slapen. Mijn moeder was veel actiever. Dat was echt de generaal, de strenge opvoedster. Elke seconde met alles en iedereen bezig. Mijn broers en zussen zeggen vaak: jesus, wat lijkt je toch op papa. In mijn motoriek. Oogopslag. Hij had van die treurige hondenogen, achter een dikke bril. Verder lijkt ik meer op mijn moeder. Mijn moeder was een klets-kous en een pestkop, dat ben ik ook een beetje. Uitdagen. Scherp zijn. De verhouding met mijn ex-schoonmoeder bestond daar bijna volledig uit. Mijn oudste zus wordt snel 70 en heeft maar één wens: dat ik papa ga nadoen. Die al tien jaar dood is. Zij hield erg van mijn vader. Ik denk dat ik dat ga improviseren. Dan kom ik even terug vanuit de hemel. Mama is ook dood, dus ik kan doen alsof ik haar daar ontmoet heb. En dat ik voor het eerst goede gesprekken met haar heb, en dat we het leven hebben doorgenomen zoals het hier op aarde was. Mijn vader was een echte Limburger. Oppervlakkig. Stille wateren, diepe gronden, werd er altijd gezegd, maar die diepe gronden kunnen we weglaten. Er werd veel van

hem gehouden, ook door mij. Sommige mensen hoeven daar niets voor te doen. Hij had een makkelijke rol. Want hij hoefde geen flikker te doen. Als hij een tafel moest schilderen van mijn moeder, zei hij: Oké, maar dan één poot per week. Zijn liefdesbrieven heb ik ooit gebundeld. Die lazen als één lange uitgestelde coïtus. Uit die brieven bleek zo'n scheef wereldbeeld van vrouwen. Pfff. Vrouwen moeten op een voetstuk, en zij hebben de heilige taak om te baren. Mannen moeten het vieze werk opknappen, namelijk werken en geld verdienen. Terwijl het natuurlijk omgekeerd is. Vrouwen moeten het vieze werk doen. Die moeten de poepluiers verschonen, en de hele dag voor kinderen zorgen. Daar is niks voetstukkerigs aan. Als je dan veertien kinderen gaat maken, krijg je natuurlijk al snel een vrouw die er met de zweep overheen moet. En dan is alle romantiek van je theorieën volledig verdwenen. Ik denk dat het leven voor hem een heel grote deceptie is geweest. Hij had kapitein op een schip willen worden. Of acteur. Maar dat zat er niet in. Dus hij was blij dat ik acteur werd. Zijn dromen en ambities werden gesmoord in dat enorme gezin. Tegelijkertijd heeft hij zich er bij neergelegd. Als hij zijn borrel maar kreeg.” ▶

MACHTIG

“Ik sta bekend als een gadgetman. Deze sterrenkijker kocht ik omdat ik de ringen van Saturnus weer wilde zien. Die had ik als jongetje ooit bij de sterrenwacht in Eindhoven gezien, met mijn vader. Een machtig gezicht, je zag de ringetjes perfect! Ik heb hem dus weer gezien, met drie maantjes eromheen. Het concept van afstand en tijd intrigeert mij. Neem de Voyagers, die nu met 50.000 km/u aan de rand van het zonnestelsel alle planeten hebben bezocht, en eeuwig zullen doorzweven. Het duurt 20.000 jaar voordat ze de eerste ster ontmoeten. Waanzinnig.”

‘De gezelligheid is na mijn scheiding een beetje verdwenen. Ik ben altijd alleen’

LIEFDE

“Mijn dochter Robin is 17. Gisteren gingen we Japans eten. Ineens had ze opmerkingen van: pap, niet zo negatief de hele tijd. O, zei ik, ik ben blij dat je het zegt, want ik wil geen oude zuurpruim worden. Vind ik mezelf ook niet. Want kijk, het feit dat je bij een vrouw weggaat, betekent niet dat je verbitterd moet zijn. De gezelligheid is na mijn scheiding een beetje verdwenen. Ik ben altijd alleen. Maar het leven van een acteur is voor een ander niet leuk. Een man die alsmaar weg is en 's nachts een keertje thuiskomt. Mijn ex is getrouwd met mijn zus. Zij wonen hiernaast, Robin woont in het midden. Dat andere huis is 40 m² groter. Ze hebben prachtig uitzicht over het water. Toen we na de scheiding die muur erin zetten, kwam ik hier terecht, omdat ik natuurlijk de klootzak was. Ik zit hier goed maar eerdaags wil ik verhuizen. Dat vind ik gezonder. Eeuwige verhoudingen zijn onzin. Vrouwen willen nooit horen dat ze vervangbaar zijn,

en mannen ook niet, en dat zijn ze ook niet. Maar de liefde kan wel elke keer opnieuw worden ingevuld. Vijftig jaar bij een partner blijven, of dertig jaar, is vragen om problemen. Dan moet je van een bijzonder ras zijn wil je dat echt liefdevol kunnen doen. En volhouden. De echte verliefdheid, de ziekte, duurt nooit langer dan een jaar. Die kritiekloze toestand waarin je ineens mekaar alles zeggen kan, ook de slechte dingen, maakt niet uit, je bent toch verliefd. Tot de verliefdheid verdwijnt en de problemen komen. Tuurlijk is dat altijd zo. Dan hangt het af van je vermogen om de problemen aan te gaan. Ik heb dat lang niet gekund. Daardoor was iedere verhouding gedoemd om uiteindelijk kapot te gaan. Want als je het niet aangaat, word je voor de ander een vreemde. En krijg je opmerkingen van: ik kan net zo goed iets met de buurman hebben. Maar als je het wel aangaat, kun je veel leren van elkaar, en kan het heel mooi worden, en dan, zeggen ze, wordt het liefde.

‘Ik ben best een slechte vader geweest. Wel een liefhebbende vader, maar opvoeden kan ik niet. Van mij mag altijd alles’

Ik zeg altijd tegen Robin: je moet alles doen wat God verboden heeft. Je hoeft het ook niet te vertellen. Maar doe nooit iets tegen je zin. Als een man of zo, weet je wel. In de liefde. Vrouwen bevinden zich over het algemeen in een kwetsbaarder positie, denk ik. Mannen zijn sterker. Het is een gewelddadige wereld.

Ik praat met mijn dochter over mijn liefdesperikelen. Gisteren zei ik nog tegen haar: eigenlijk wel raar, dat ik tegen jou altijd maar alles vertel. Omgekeerd komt zij niet naar mij. Ze komt wel naar mij, maar alleen omdat ze zich elke dag wil laten kietelen. 's Middags, of 's nachts, komt ze naast me liggen en moet ik met mijn hand onder haar shirt, en haar armen kriebelen, en haar rug. Dan zit zij te leren of te lezen. Als ik wil stoppen na 20 minuten pakt ze mijn hand en hup, terug. Doorgaan jij!

Ik vind het fijn dat ze dat wil, want dat is nog mijn affectieve moment met haar. Op een gegeven moment gaat een vriendje dat overnemen. Maar meestal willen vriendjes dat helemaal niet doen. En willen mannen dat bij vrouwen uiteindelijk ook niet meer doen. Want het is een hoop gedoe. Je moet je arm optillen, en je wordt er moe van, en je doet het voor een ander. Maar terug krijg je nooit iets. Echt niet dat ze mij gaat kietelen. Maar dat vind ik goed.

Moos, mijn dochter van 31 woont in Rotterdam, en heeft zang gestudeerd. Het is een heel timide iemand, erg op zichzelf. Ze heeft een vriendje en een eigen leven. Ik zie haar wanneer ze een concert geeft. Dan is het altijd fijn. Woolf, mijn zoon van 34, woont in Amsterdam. Die zie ik best veel. Hij voelt een beetje als een vriend. Misschien omdat ik nooit echt een zorgende vader ben geweest. Ik ben best een slechte vader geweest. Wel een liefhebbende vader, maar opvoeden kan ik niet, van mij mag altijd alles. Woolf is een kloon van mij. Die doet precies alles verkeerd wat ik in mijn leven ook verkeerd heb gedaan. Met name in relaties. Ik zeg altijd: jongen, luister nou even 20 minuten naar mij. Laat mij proberen iets aan jou uit te leggen. Want jij gaat de komende 25 jaar constant dezelfde fouten maken. En als je naar mij luistert, en je neemt me serieus, dan kun je dat overslaan. En win je

zomaar 25 jaar. Dus ga de dingen echt áán. Ontloop ze niet. Houd jezelf niet voor de gek. Confronteer jezelf en je partner met waar je mee zit. En stel je kwetsbaar op. Zelf kon ik het niet. Dat je een vrouw bijvoorbeeld niet kon troosten, omdat je zelf kwaad was. Dat is naer. Dat je de onmacht voelt van daar zit iemand waar ik van hou, maar ik kan haar niet troosten. Dat is vragen om het eind van een relatie. Want dat moet je kunnen. Het zal wel te maken hebben met hoe ik ben opgevoed. Het jongetje dat ik was. Bang om afgewezen te worden. Ons grote gezin was een eigen wereldje, maar het was ook onveilig, omdat het over overleven ging. Problemen aangaan, kan ik inmiddels goed. Renée (Fokker, actrice, red.) lokte dat bij mij nogal zwaar uit. Van kom op, laat zien wie je bent. Wees eerlijk. Daar leer je van.” ▶

KUTWERK

“Men denkt altijd: Porgy Franssen, die kan zo goed teksten leren. Maar dat is omdat ik daar keihard aan werk. Maandenlang stampen. Kutwerk. Veel zinnen kun je op allerlei manieren zeggen. Maar die mag je maar op één manier zeggen: zoals ze er staan. Terwijl ik speel sta ik vooral te schiften: nee, niet dat zeggen. Niet ‘als’, maar ‘wanneer’. Dan denk ik: hoei, dit zeg ik nu goed! Dit zeg ik nu zelfs precies goed. Soms probeer ik met een stopwatch de tijd te versnellen waarbinnen ik een passage uitspreek. Als ik het in twee minuten kan, wil ik dat in één minuut kunnen. Alles zo goed inprenten, dat je daarna kunt vliegen.

Nu ben ik bezig met *Tonio*. Soms verander ik wat. Hier staat bijvoorbeeld: ‘God, ik moest ineens denken aan die knotsen van wespen in de Dordogne. Hoe bang we waren dat onze kleine Tonio er een steek van opliep.’ Huh? Zeg je dat tegen je eigen vrouw? Dat heb ik veranderd in: wat was ik bang. Niet we. En ik eindig met: ‘Ach, dat kleine ventje.’ Kijk, dan wordt het persoonlijk.

Ik heb nog nooit een seconde nagedacht over een rol. Ik zie sommige acteurs moeilijk zitten nadenken of naar de bieb gaan. Ik heb dat niet nodig. Als het werk niet meer op me afkomt, ga ik misschien eens een boek lezen. Maar ik denk niet dat het helpt. Het is net als Dustin Hoffman die voor *Marathon Man* eerst een rondje rond Central Park rent en dan hijgend de set opkomt en roept: ‘Jongens, actie!’ Waarop Laurence Olivier zegt: ‘Why don’t you just try acting.’”

‘Ik ben weer dwarsfluit gaan spelen - het instrument uit mijn jeugd’

LOUTEREND

“De gouden stuiver is voor mij best een ding, nu ik ouder ben. Samen zingen met mijn broer, en Ria Bremer in de studio. Hij staat voor alle prijzen daarna. Toneelspelen vind ik hartstikke leuk. Dat je iets in je leven heel goed kan. Dat je iets hebt uitgediept. Iets waar je in groeit, iedere avond nog. Als je de tekst op je ziel afketst, en het komt echt bij je binnen, en je hebt het vermogen om dat weer over te brengen aan het publiek, dan ben je gezegend. Het is net als wanneer je heel fijn kan vrijen met iemand. Het is de bezigheid zelf die louterend werkt. Het is niet zomaar dom herhalen, zoals je dezelfde film weer opzet. Je moet het elke avond net even anders doen. Het fris houden.”

HET PROBLEEM VAN DE OUDE MAN

“Vroeger raakte mijn dag vol met afspraken en een stemmetje hier, en een auditie daar. Dat is minder geworden. Waardoor ik het probleem van de oude man krijg: moet ik er geen hobby’s bij nemen? Daarom ben ik weer dwarsfluit gaan spelen – het instrument uit mijn jeugd. Ik verdiende op de toneelschool mijn zakcentje door huisvrouwen dwarsfluitles te geven. Onder mijn appartement zitten alleen kantoren. De hal beneden klinkt als een kathedraal. Als ik ’s avonds thuiskom ga ik met de lift naar beneden, met een box, en begeleidingsmuziek. En ga ik lekker een uurtje Mozart fluiten.”